

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filozofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vznik a vývoj české SPD v letech 2015–2018

The Origins and Development of the Czech SPD Party, years 2015 to 2018

Zuzana Režná

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B ČJ - ZSV

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vznik a vývoj české SPD v letech 2015–2018 vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 13. 7. 2018

.....

Zuzana Režná

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Josefu Stracnému, CSc., za jeho čas, trpělivost a vstřícnost při vypracování práce, a také za jeho vlídnost a odborný přístup během konzultací.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o vzniku a vývoji politického hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura. Teoretická část se věnuje politickým stranám jako takovým. Prostor je zde dán definici politických stran, jejich vzniku, typologii a funkcím. Část práce se také věnuje systému politických stran.

Druhá část práce se věnuje zejména vzniku a vývoji hnutí SPD, přes první hnutí založené Tomiem Okamurou – Úsvit, až po současnou situaci SPD. Prostor je zde věnován zejména programu SPD, voličům hnutí a volebním průzkumům.

KLÍČOVÁ SLOVA

politická strana, politické hnutí, SPD, Tomio Okamura, přímá demokracie, referendum, elektorát

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the origins and development of the Czech political party SPD – Tomio Okamura. The teoretical part is focused on political parties in general, on their definition, origin, typology and functions. One part of the thesis is focused on the system of political parties.

The second part of the thesis is dedicated to the origin and development of SPD, from the first political party Tomio Okamura established to the current situation of SPD. The focus is mainly on the program, electorate and election surveys.

KEYWORDS

Political party, SPD, Tomio Okamura, direct democracy, referendum, electorate

Obsah

1	Úvod	8
2	Politické strany	9
2.1	Definice politických stran	9
2.2	Funkce politických stran	10
2.3	Typologie politických stran	12
2.4	Vznik politických stran	14
2.4.1	Založení politické strany v ČR	15
2.5	Systemy politických stran	16
2.5.1	Monopartismus	17
2.5.2	Bipartismus	18
2.5.3	Multipartismus	18
2.6	Politické strany v ČR	19
3	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)	20
3.1	Vznik SPD	20
3.1.1	Úsvit přímé demokracie (Tomia Okamury)	20
3.1.2	Úsvit – národní koalice	23
3.1.3	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura	25
3.2	Vývoj SPD	26
3.2.1	Volby do PSP ČR 2017	26
3.2.2	Aktuální volební průzkumy	27
3.2.3	Mezinárodní spolupráce	27
3.2.4	Budoucí směřování	29
3.3	Tomio Okamura	29
3.4	Programatika a organizace SPD	31

3.4.1	Programatika.....	31
3.4.2	Organizace.....	37
3.4.3	Stanovy SPD.....	38
3.5	Elektorát.....	39
4	Závěr.....	41
5	Seznam použitých informačních zdrojů.....	43
5.1	Publikace.....	43
5.2	Elektronické zdroje.....	44
6	Seznam příloh.....	49

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem zvolila s cílem propojit jak vysokoškolská studia, a to zejména studium politologie, tak problémy a události současné české politické, ale také společenské a kulturní scény. Hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura je v posledních pěti letech aktuální, často probírané a médii zmiňované téma, které, vzhledem ke své kontroverzi názorů, k vývoji hnutí a v neposlední řadě i k samotné osobě Tomia Okamury, ovlivňuje nejen politický, ale i společenský život občanů ČR.

Cílem bakalářské práce je na základě prostudované odborné literatury definovat, co je to politická strana a jak se její definice v průběhu historie měnila, jak strany vznikají a na základě čeho a jaké mají funkce. Dále je mým cílem přiblížit vznik hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura, přes počáteční Úsvit až po nynější podobu hnutí SPD, a sledovat nejen jeho vývoj ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, ale i vývoj a proměny programu SPD pod vlivem světových událostí.

První část práce se tedy věnuje politickým stranám obecně. Zaměřím se na vznik politických stran, na různorodost definic politických stran, dále pak na jejich roli a funkci ve společnosti a v neposlední řadě na systémy politických stran a na rozdíly mezi nimi. Druhá část se pak věnuje samotnému hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura, jeho vzniku a vývoji jak ve volbách, tak například v programu a v členské základně. Dále se také věnuji elektorátu SPD a mezinárodní spolupráci hnutí.

Jako hlavní podklady pro odbornou část práce jsem použila publikace Teorie politických stran (1998) od dvojice Petr Fiala a Maximilián Strmiska, Systémy politických stran (1997) od Miroslava Nováka, Strany a stranické systémy (2005) od Giovanniho Sartoriho a také další zdroje uvedené v seznamu literatury. Pro část práce o SPD jsem používala jak publikace od Tomia Okamury (Umění přímé demokracie, 2013) tak internetové stránky hnutí SPD, jejich program a stanovy a dále také média různého typu – rozhovory, novinové články nebo články internetové. Základní metodou pro mou bakalářskou práci je rozbor, analýza a komparace politologických a politických materiálů.

2 Politické strany

2.1 Definice politických stran

Popsat a definovat politickou stranu se zdá být jednoduchým úkolem. Každý jedinec má o tomto pojmu nějakou představu, nezávisle na tom, zda jde o laika nebo o odborníka na politologii. Co ale opravdu je politická strana? V různých fázích vývoje společnosti byla samozřejmě vnímána jinak, a to, jak se definovala v 18. století, nemůžeme brát jako závazné dnes. V roce 1816 ji například Benjamin Constant definoval jako „*sdržení lidí, kteří vyznávají stejné učení*“, (NOVÁK, 1997, s. 21) což se rozhodně neshoduje s dnešním pohledem na politické strany, ale spíše na intelektuální kluby. Edmund Burke definoval stranu takto: „*Strana je organizovaný celek lidí, kteří se sdružují k společnému dílu v národním zájmu podle zvláštního principu, na němž se shodli.*“ (NOVÁK, 1997, str. 23) Všimněme si, že v obou těchto definicích je kladen důraz především na ideologický aspekt.

V definici Maxe Webera, německého sociologa a ekonoma, z počátku 20. století už můžeme vypožorovat důraz na dobrovolnost a uskutečňování politické moci, které je i pro dnešní vnímání stran velice podstatné. Max Weber popsal strany jako: „*dobrovolně vytvářené skupiny s cílem poskytnout svým předákům moc uvnitř skupiny a aktivním členům možnosti prosazení věcných cílů nebo dosažení osobních výhod nebo obojího zároveň.*“ (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 24)

O obecnou definici politických stran se pokoušelo mnoho politologů 20. století. Někteří vytvářeli definici vlastní, někteří se vymezovali vůči definicím autorů jiných. Vzhledem k tomu, že se politická věda teprve na konci 60. let minulého století stala pevně zakotvenou a uznávanou, a také k tomu, že až po 2. světové válce došlo nejen v Evropě k významnému rozvíjení systému politických stran, nemůžeme jim přikládat definitivní platnost. V současné době proto neexistuje obecně platná definice politické strany, která by postihovala fenomén strany důkladně, beze zbytku a která by platila pro všechny politické strany ve všech kontextech. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 28)

Ve velkém množství definic a pojetí politických stran bychom mohli považovat následující tři práce za nejvýznamnější – jde o práci Duvergera, který se definici vyhýbá, Sartoriho,

který vytvořil vlastní definici a Beymeho, který na definování politické strany dokonce resignuje. (STRMISKA a kol., 2005, s. 27)

Giovanni Sartori zavedl pojem „minimální definice“, ve které by podle něj mělo jít o vynechání takových znaků, které nejsou pro identifikaci jevu nezbytné, a které by mohly jev měnit. O minimální definici se pokoušeli i jiní autoři, některé z nich dokonce Sartori ve svém díle jmenuje. Jde například o Lasswella a Kaplana, kteří říkají, že „*strana je skupina, která předkládá všeobecná témata a předkládá ve volbách kandidáty*“ (SARTORI, 2005, s.71) nebo o Riggse, podle kterého je politická strana „*jakákoli organizace, která nominuje kandidáty pro volby do voleného shromáždění.*“ (SARTORI, 2005, s.71) Minimální definici lze vnímat jako jakousi cestu k definici obecné, jelikož vynechává specifické znaky, a tím se zvyšuje její obecnost – tzn. může zahrnout všechny typy stran ve všech časových a geografických kontextech. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 29)

Jakkoli jsou od sebe definice politických stran různé, většina autorů se shoduje v těchto čtyřech znacích: dobrovolnost, otevřenost, trvalost; získání politické moci; dosažení moci ve volbách; společné představy a zájmy členů. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 32)

2.2 Funkce politických stran

Odborná literatura týkající se funkcí politických stran uvádí velké množství funkcí, které podle konkrétních autorů strany zastávají.

Podle klasické nauky George Brunnera rozlišujeme funkci integrační, výběru vedení, výkonu moci a kontroly moci. Integrační funkcí rozumíme různé formy zprostředkování mezi lidem a nositelem moci; funkcí výběru vedení vybírání a prosazování kandidátů do vedoucích funkcí; funkci výkonu moci naplňuje ta strana, která ve volbách zvítězila a funkci kontroly moci realizuje strana opoziční. Poslední dvě funkce se navzájem vylučují a zároveň doplňují. První dvě funkce plní všechny politické strany bez ohledu na výsledky voleb, v každé situaci. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 62)

Teoreticky lze funkci politických stran rozdělit na dvě základní skupiny. První skupina je tvořena funkcemi, které plní v rámci politického systému jedna strana (ty se dále dají dělit na universální funkce, které plní každá strana a na funkce speciální, které jsou za určitých

okolností plněny jen některými stranami) a druhá skupina těmi, které plní celý systém politických stran. Obě dvě skupiny těchto funkcí se samozřejmě navzájem částečně překrývají. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 63)

Z českých autorů věnujících se funkcím politických stran můžeme jmenovat například Michala Klímu nebo Miroslava Nováka. Klíma uvádí pět hlavních funkcí stran, a to sjednocování zájmů, integrační úlohu, politickou socializaci a mobilizaci voličů a funkci organizace vlády. Integrační funkce je podle něj naplňována zejména možnostmi zájmových skupin účastnit se na formování stranického programu. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 65)

Miroslav Novák se ve větším rozsahu zabývá tzv. „tribunskou funkcí“, kterou připisuje politolog Georges Lavau politickým stranám hájícím skupiny vyloučené z účasti v daném systému. Tyto (antisystémové) strany jsou zjevně nepřátelské vůči systému, plní skrytým způsobem tribunskou funkci a přispívají tak k zachování a naplňování určitých prvků systému. (NOVÁK, 2005, s. 41) Kromě této funkce uvádí Novák další čtyři funkce podle Apterovy práce. Jde o rekrutování, výběr a střídání řídicích pracovníků; strukturování veřejného mínění; integraci sociálních skupin a kontrolu, koordinaci a stabilizaci vládních orgánů. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 65)

Na základě zkoumání zhruba třiceti děl z šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století sestavil Elmar Wiesendahl pořadí nejčastěji se vyskytujících politických funkcí od nejpočetnějšího po nejméně početné takto: „1. Výběr a rekrutování elity, 2. Utváření vůle, programu a formulování cílů, 3. Vytváření mínění, informace a komunikace, 4. Vytváření vlády, řízení a koordinace, 5. Soutěž o hlasy, účast ve volbách a volební boj, 6. Artikulace a reprezentace zájmů, 7. Integrace skupin, 8. Artikulace zájmů, 9. Nominování kandidátů a jejich prezentace, 10. Vzdělávání a politická socializace, 11. Mobilizování mas, vzdělávání mas, participace, 12. Propaganda, mobilizace a podpora, 13. Legitimizační funkce a vytváření konsenzu 14. Funkce spojování, 15. Zprostředkování a transformace zájmů, 16. Kontrola vlády, 17. Udržování systému, 18. Reforma systému a jeho inovace.“ (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 67)

Nesmyslná rozsáhlost a překrývající se aspekty funkcí, které různí autoři různě definovali, vedla k tendenci funkce politických stran redukovat. Například Ulrich von Alemann doporučuje používání šesti základních funkcí, a to participace, transmise, selekce, integrace,

socializace a legitimizace, ve které v opozici k Zeunerovi či Grevenovi¹ zahrnuje i vztah vazby občanů k politickým stranám a naopak. Zeunerovi a Grevenovi totiž vyčítal, že se zaměřují pouze na perspektivu celého systému a tohoto vztahu si nevšímají. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 68)

Na začátku osmdesátých let sestavil Klause von Beyme čtveřici funkcí, které politické strany plní. Jedná se o funkci vymezení cíle; funkci artikulace a agregace společenských zájmů; funkci mobilizace a socializace občanů v systému a funkci rekrutování elit a vytváření vlády. Tento katalog se dostal do mnohých učebnic a byl inspirací pro nejednoho politologa. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 70)

2.3 Typologie politických stran

Typologie politických stran se snaží vymezit základní rozdíly mezi stranami a uspořádat je v určité schéma, na základě kterého by se daly strany přiřazovat k určitému vzoru a uspořádat do skupin. Téma typologie stran je jedno z nejrozpracovanějších v oblasti politologie. To s sebou ovšem nese i určité problémy. Za prvé, kvantum různých typologických teorií je opravdu rozsáhlé, jelikož snaha o roztřídění politických stran zde figurovala už od samých počátku politologie. Tyto typologie se mezi sebou navzájem překrývají, dochází k pojmové nejasnosti a k nerozlišování diachronního a synchronního přístupu. Tím se míchají dohromady historické typy politických stran s těmi aktuálními. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 77)

Max Weber rozlišil strany na světonázorové, patronátní, masové a honorační. Tento model založil na hledisku cílů. Maurice Duverger strany rozlišil podle jejich původu na kádrové a masové. Strany kádrové (strany notáblů, honorační strany, elitní) byly původně založeny jako uzavřený parlamentní klub skupinou vůdců v parlamentu. Takto založené politické strany z počátků dávaly důraz hlavně na kvalitu kandidátů (většina z nich byly populární, vlivné osobnosti, zajišťující oblibu a podporu u voličů) a nedbaly na kvantitu. Takovými stranami byly původně liberální a konzervativní formace. Když se ovšem začaly objevovat strany masové, byly nuceny svou strukturu a strategii změnit a přizpůsobovat se modelu masové strany. Málokdy však byly stejně úspěšné. Masové strany vznikaly mimo parlament,

¹ Zeuner uvádí pouze tři funkce: transmissi, selekci a integraci; Greven transmissi, selekci a legitimaci. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 68)

jednalo se zejména o strany socialistické a sociálnědemokratické. Tyto strany byly přirozeně vnímány jako antisystémové, jelikož vznikaly mimo parlament, a tak musely mít velice pevnou a propracovanou organizační strukturu, o kterou by se mohly opřít (velký počet voličů a členů). „*Masové strany se tak vyznačují nejenom početnějším členstvem než kádrové strany, ale zejména propracovanou organizační strukturou a fungujícím stranickým aparátem. Právě v prostředí masových stran má svůj původ výraz stranická mašinerie.*“ (STRMISKA a kol., 2005, s. 15) Početná členská základna hrála velkou roli při organizaci volebních kampaní, organizování manifestací a protestů nebo shromáždění. Jejich členské příspěvky tvořily velkou část příjmu strany, které pak byly použity na volební kampaně. Masové strany byly centralizované, disciplinované, měly propracovaný a vyhraněný program a většinou byly silně orientovány na určitou sociální skupinu. Kádrové strany těchto kvalit ani zdaleka nedosahovaly, a tak není divu, že se strany masové staly velmi silnými a ovlivnily podobu mnoha dalších proudů politiky. (STRMISKA a kol., 2005, s. 15)

Po druhé světové válce se objevily tzv. strany všelidové, o kterých se také mluví jako o catch-all parties. Tyto strany identifikoval Otto Kirchheimer v 60. letech. Po druhé světové válce se začaly objevovat nové hodnoty a nový životní styl, rostla sociální mobilita a rozpadly se tradiční sociální hranice. Catch-all parties se tak mohly zaměřit na voliče z různých sociálních skupin, a nejen na jeden segment společnosti, jako to bylo u stran masových. (STRMISKA a kol., 2005, s. 16) Jako typické rysy catch-all parties vnímáme především „*drastické snížení ideologické zátěže, zvětšený význam stranického vedení, snížení role individuálního členství, snížení důrazu na partikulární zájmy a zajištění přístupu k rozličným skupinovým zájmům.*“ (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 86)

V publikaci Fialy a Strmisky se uvádí dva směry typologie politických stran. Jedním z nich je vývojová typologie, druhým typologie vycházející z ideově programatického hlediska. První ze zmiňovaných vymezuje stadia vývoje stran a stanovuje dominantní typy jednotlivých období, druhá rozčleňuje politické strany na ideologické rodiny a skupiny stran. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 85)

Ve vývojové typologii se setkáváme s rozdělením na čtyři vývojová stadia politických stran. O některých z nich jsem se již zmiňovala dříve. Jde o elitní strany, masové, všelidové (catch-all parties) a kartelové. Tato čtyři stadia jsou určitým způsobem vymezena

v časovém úseku, nejsou však striktně a pevně oddělena. Přirozené je, že se období jednotlivých stadií prostupovaly. Elitní strany převažovaly v 19. století; masové strany se tvořily a byly dominantní především v letech 1880–1960; všelidové strany, jak už jsem zmínila, začaly vznikat po druhé světové válce, tedy po roce 1945 a kartelové strany, které jsou z hlediska časového ty nejnovější, se začaly tvořit kolem roku 1970. Mezi politology, kteří jsou s vývojovou typologií spojeni, patří například Max Weber, Sigmund Neumann nebo Otto Kirchheimer. V českém prostředí se tímto tématem zabývá zejména Milan Klíma a Miroslav Novák. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 86)

Na základě ideově-programatické typologie rozlišil Klaus von Beyme devět ideologických rovin. Jedná se o liberální a radikální strany, konzervativní strany, socialistické a sociálně demokratické, křesťansko-demokratické, komunistické, rolnické, regionální a etnické, krajně pravicové a ekologické strany. Tuto typologii lze využít i pro třídění dnešních politických stran, snad s výjimkou rolnických, které buď zanikly, nebo splynuly s jinými subjekty. (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 89)

Podle pozice politických stran v rámci politického spektra je můžeme také rozlišit na pravici, levici a střed. Důležité ovšem je, že strana, která je v rámci jednoho politického kontinua označovaná jako levicová, může být v rámci jiného kontinua vnímána spíše jako strana středu. Mohli bychom tedy politické spektrum rozlišit více podrobněji na levici, středovou levici, střed, středovou pravici a pravici. Samotné strany se samozřejmě mohou pohybovat vpravo nebo vlevo, vše závisí například na politice, kterou v daném období provádí, nebo na jejich programu. (SARTORI, 2005, s. 365)

2.4 Vznik politických stran

Téma vzniku politických stran se dá uchopit dvěma způsoby. Jedním z nich je problematika vzniku systému politických stran jako takových v průběhu historie, druhým je vznik konkrétní politické strany v rámci jednoho už existujícího stranicko-politického systému.

Klaus von Beyme rozlišuje tři základní teorie vzniku politických stran, a to teorii institucionální (například teorie Duvergera, která odvozuje vznik stran od vývoje parlamentního systému), teorii kritických situací (vznik stran v souvislosti s vytvářením nových států nebo s rozpadem ústavního systému) a teorii modernizační (soustřeďují se na

sociální a ekonomické faktory vzniku stran). Miroslav Novák k tomuto rozdělení doplňuje ještě přístup developmentalistický a funkcionalistický (vysvětluje vznik stran na základě jejich funkcí). (FIALA, STRMISKA, 1998, s. 52)

Maurice Duverger rozlišil strany podle toho, v jakém prostředí politické strany vznikly. Zda jde o strany vzniklé uvnitř parlamentu nebo vně. O této problematice jsem se již zmiňovala v kapitole o typologii politických stran.

Mezi další přístupy ke vzniku politických stran patří koncept konfliktních linií, tzv. cleavages Steina Rokkana. Základní myšlenkou tohoto konceptu je napětí a konflikt mezi různými sociálními skupinami ve společnosti. Všechny tyto skupiny se od sebe liší a každá z nich pociťuje a prosazuje svoji individualitu. V případě, že dojde k silnému napětí mezi dvěma skupinami, vede to ke vzniku konfliktní linie. Jednotlivé strany konfliktu mohou být reprezentovány zájmovými skupinami nebo politickými stranami. Mezi nejvýznamnější konfliktní linie podle Rokkana patří centrum-periferie, církev-stát, město-venkov nebo vlastníci-pracující. Všechny tyto konfliktní linie sloužily jako základ pro vznik různých formací, i politických stran. (STRMISKA a kol., 2005, s. 21)

2.4.1 Založení politické strany v ČR

Pravidla pro založení politické strany v ČR upravuje zákon číslo 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů a zákon číslo 500/2004 Sb. Správní řád. Pro založení politické strany v České republice je zapotřebí nejméně tří státních občanů ČR starších 18 let. V této fázi je nazýváme přípravným výborem. Je nutné předložit Ministerstvu vnitra České republiky písemný návrh na registraci, s uvedením nacionalů zakládajících členů a s jejich podpisy; petici alespoň tisíce občanů, kteří požadují, aby strana vznikla a stanovy politické strany. Stanovy musí kromě jiného obsahovat i programové cíle, zásady hospodaření, způsob naložení s majetkovým zůstatkem apod. Stanovy a program strany nebo hnutí zároveň nesmí být v rozporu s Ústavou a Listinou základních lidských práv a svobod. Registrace je ukončena zápisem strany do rejstříku stran a hnutí. (Registrace politické strany nebo politického hnutí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2018 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <https://1url.cz/ft7bW>)

2.5 Systémy politických stran

Při zkoumání systému politických stran musíme brát v potaz nejen stranu jako jednotku samu o sobě, ale také vztahy, které se mezi stranami vytvářejí. Ve většině států totiž koexistuje stran několik a společně vytvářejí systém dané země, udávaný ať už počtem stran, ideologií, koalicí, velikostí a jinými. Musíme si tedy všimnout podobností a rozdílů vnitřních struktur jednotlivých stran, ze kterých se systém země skládá a zároveň bychom měli strany porovnávat, protože jen tak nám na povrch vyplavou prvky, které v jednotlivých stranách neexistovaly. Jde například o velikost, alianci stran, zeměpisnou lokalizaci atd. Vztahem mezi všemi těmito prvky je systém stran tvořen a určován. Podle Blondela jde zejména o těchto pět proměnných: počet stran, poměrná velikost, ideologické charakteristiky, sociální povaha klientely a charakteristika organizace a vedení. Systémy stran nejsou univerzální pro každou zemi. Záleží na spoustě složitých faktorů, některé z nich jsou obecné, některé z nich jsou charakteristické pro každou zemi. Mezi ty patří například tradice, náboženská vyznání nebo etnické složení státu. Mezi obecné faktory patří podle Duvergera sociálně-ekonomické, ideologické a kulturní a technické faktory. (NOVÁK, 1997, s. 47)

V roce 1896 se u A. Lawrence můžeme setkat s klasickým rozlišením stran podle počtu na systém jedné strany (monopartismus), systém dvou stran (bipartismus) a systém více stran (multipartismus). Systémy pluralitní je možné ztotožnit s liberální demokracií a systém jedné strany s totalitními režimy. Toto klasické rozlišení se dá kombinovat s dalšími prvky a můžeme tak rozlišovat systémy nezávislých stran, vyvážených, systémy s dominantní stranou a podobně.

Kromě tohoto klasického přístupu existuje i přístup modernější, který strany dělí na soutěživé (konkurenční) a nesoutěživé (monocentrické). (NOVÁK, 1997, s. 46)

Giovanni Sartori ve své teorii o stranických systémech sice také pracoval s početním kritériem stran, ale jeho rozdělení stranických systémů není pouze numerické. Zabýval se konceptem tzv. relevantních politických stran. Na základě tohoto konceptu posuzoval, do jaké míry jsou strany v politickém systému důležité a hodnotil je na základě jejich koaličního nebo vyděračského potenciálu. Sartori vytvořil dvě pravidla, na základě kterých se rozhoduje, zda je politická strana v konkrétním stranickém systému relevantní nebo ne. První pravidlo říká, že v případě, že je strana pro tvorbu koaliční většiny po nějakou dobu

v systému nadbytečná nebo nepotřebná, můžeme jí označit za irelevantní. Relevantní jsou tedy takové strany, které po určitou dobu koaliční většinu tvoří nebo tvořily. Druhé pravidlo je založené na síle zastrašování, kterou politická strana může disponovat – tzv. vyděračský potenciál. Tyto strany sice nemusí tvořit koaliční většinu, ale jejich chování a taktika ovlivňuje stranickou soutěž. (SARTORI, 2005, s. 126–128) Na základě této teorie rozdělil Sartori politické strany do 7 typů: 1) Systém jedné strany, 2) Systém hegemonické strany, 3) Systém predominantní strany, 4) Systém dvou stran, 5) Umírněný pluralismus, 6) Polarizovaný pluralismus, 7) Atomizovaný stranický systém.

Se systémem politických stran je úzce spjat systém volební. Podle Duvergera existují tři pravidla (tzv. Duvergerovy zákony), které shrnují vliv volebního systému na systém stran. Tato pravidla zní: „1) *proporční systém usnadňuje zavedení a udržování systému četných, tuhých (tj. ukázněných), nezávislých a obvykle stabilních stran.* 2) *Dvoukolový většinový systém tíhne k systému více než dvou pružných (tj. nedisciplinovaných), závislých a relativně stabilních stran.* 3) *Jednokolový většinový systém pomáhá bipartismu, střídání neboli alternaci dvou velkých nezávislých stran.*“ (NOVÁK, 1997, s. 60) Výzkum Douglase Rae později tyto zásady potvrdil.

2.5.1 Monopartismus

Na rozdíl od pluralitního systému, ve kterém se politické strany účastní soutěže o moc a o hlasy voličů, v tzv. systému jedné strany tento boj chybí. Děje se tak zejména proto, aby si vedoucí strana udržela moc. Podle Sartoriho je jediným bojem, který v rámci monopartismu probíhá, boj vůdců. Tento boj je veden přímo mezi nimi. V pluralitním systému se proti sobě staví vůdci nepřímo, pomocí voličů a voleb. (NOVÁK, 1997, s. 65)

V kapitole o systému politických stran jsem upozorňovala na to, že je tvořen vztahy mezi několika politickými stranami, jejich interakcí. Proto by se dalo říct, logicky vzato, že není možné, aby jediná politická strana tento systém tvořila. Proti pojmu „monopartismus“ se vymezuje politolog Giovanni Sartori, který říká, že jedna strana nemůže tvořit systém, i když samozřejmě je jako systém vnímaná. Tyto dvě skutečnosti se však nesmí zaměňovat. Podle Sartoriho by byl vhodnější název například systém státostrany. Pokud totiž v systému existuje pouze jedna strana, má tendence ztotožňovat se se státem a vytvořit unitaristický systém. Tento pojem je velmi často používán pro komunistické, nacistické a jiné tomuto

podobné státy. Právě kvůli tomuto Sartori tvrdí, že systém monopartistický neexistuje, jelikož jde o státní systém. (SARTORI, 2005, s. 224)

Jistou variantou systému jedné strany je systém predominantní, kdy klasicky probíhají volby, ale jedna strana se dlouhou dobu drží u moci a vyhrává několik voleb za sebou. Jde tedy o systém pluralitní, ve kterém nedošlo dlouhou dobu ke střídání moci. V takovýchto případech se opozici nedaří získat takový počet hlasů, aby právě vedoucí stranu vystřídala. V takovémto systému existuje možnost vystřídání politické moci. (NOVÁK, 1997, s. 67)

2.5.2 Bipartismus

Pojem bipartismus označuje *systém dvou rozhodujících politických stran, které se střídají u moci*. (ŽALOUDEK, 2004, s. 36) Podle Duvergera můžeme bipartismus rozdělit na bipartismus skutečný (britského typu s disciplinovanými stranami), pseudobipartismus (amerického typu s neukázněnými stranami) a paradualistický systém (tzv. systém dvou a půl stran). Jean Bondel rozlišoval mezi dokonalým a nedokonalým bipartismem. I u něj znamená nedokonalý bipartismus vládu dvou a půl stran. (NOVÁK, 1997, s. 83)

Podmínkami pro fungování bipartismu jsou podle Sartoriho existence dvou stran, které soutěží o absolutní většinu poslaneckých křesel; záruka získání nadpoloviční většiny křesel jednou nebo druhou stranou; úmysl vítězné strany vládnout sama a eventualita střídání u vlády (alternace moci). (NOVÁK, 1997, s. 84)

2.5.3 Multipartismus

Multipartismus neboli systém mnoha stran se dá rozdělit do menších skupin podle počtu politických stran podílejících se na moci. Můžeme tak mluvit o tripartismech, kvadripartismech a dalších. K velkému množství politických stran podílejících se na moci dochází většinou v zemích, kde existuje mnoho historických nebo etnických skupin pohromadě, nebo v zemích, kde existují velké sociální a politické rozdíly, což přirozeně způsobuje komplikace. (NOVÁK, 1997, s. 124)

Tripartismus vzniká podle Duvergera v případě, že se k původnímu bipartismu konzervativců a liberálů objeví třetí revoluční strana, která se snaží přinést podstatné změny. Po zavedení těchto změn nově vzniklá strana přechází z původní levicové orientace na

konzervativní stranu, tím je nastolen původní bipartimus a vlevo se uvolní místo. V praxi tento proces samozřejmě trvá poměrně dlouhou dobu. (NOVÁK, 1997, s. 124)

Duverger také zdůrazňuje úlohu volebního systému a jeho vliv na to, jaký stranický systém v dané zemi bude převládat. Například jednokolový většinový systém napomáhá dualismu stran a brzdí vznik stran nových (není ale tak velkou překážkou, že by ji nebylo možné překonat), zároveň eliminuje strany slabé. (NOVÁK, 1997, s. 101)

2.6 Politické strany v ČR

V současné době je v České republice registrováno 224 politických stran a hnutí. (Rejstřík politických stran a politických hnutí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/YML2G>) Mezi parlamentní strany patří Občanská demokratická strana (25 křesel), Česká pirátská strana (22 křesel), Česká strana sociálně demokratická (15 křesel), Komunistická strana Čech a Moravy (15 křesel), Křesťanská a demokratická unie-Československé strany lidové (10 křesel) a TOP 09 (7 křesel). Mezi poslanecké kluby patří také kluby následujících politických hnutí: ANO 2011 (78 křesel), Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (22 křesel), Starostové a nezávislí (6 křesel). (Zasedací pořádek. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/aML2l>)

3 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)

Politické hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (oficiální zkratka SPD) prošlo velice zajímavým vývojem ještě předtím, než vůbec vzniklo. Jeho předseda a hlavní propagátor Tomio Okamura ho založil jako své druhé hnutí po tom, co spolu s Radimem Fialou odešli po konfliktu z hnutí Úsvit.

3.1 Vznik SPD

Samotné hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura bylo založeno na jaře roku 2015. Tomuto kroku ale předcházela řada událostí, které je nezbytné zmínit, jelikož velkou mírou ovlivnila vznik i pozdější vývoj hnutí. Proto považuji za nezbytné uvést v krátkosti i vývoj prvního hnutí založeného Tomiem Okamurou a nastínit situaci, která ke vzniku SPD vedla.

3.1.1 Úsvit přímé demokracie (Tomia Okamury)

Hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (později pouze Úsvit přímé demokracie, bez jména T. Okamury) – dále jen Úsvit, bylo u Ministerstva vnitra ČR registrováno dne 19. června 2013. T. Okamura byl tou dobou nezávislým senátorem Parlamentu ČR a aspiroval na funkci prezidenta ČR. Jeho žádost o kandidaturu byla však zamítnuta z důvodu nedostatku petičních hlasů pro nestraničského kandidáta. T. Okamura, ve snaze o opětovné zařazení mezi kandidáty na prezidenta, podal ústavní stížnost a žádal o navrácení do prezidentských voleb. Navrhoval vyškrtnutí podmínky 50 tisíc podpisů pro nestraničské kandidáty z Ústavy, žádal o odklad voleb a podal i řadu dalších stížností. Ničemu ale nebylo vyhověno, a tak se Okamura kandidátem na prezidenta nestal. (Ústavní soud zamítl stížnost Okamury na prezidentské volby. *Týden.cz* [online]. 10.1.2013 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/Pt7b2>) I tohle mohlo být jedním z impulzů pro založení Úsvitu.

Už v roce 2012 vydal Pavel Kohout knihu *Úsvit: kritika politického systému a návrh nové Ústavy pro Českou republiku*. Tato kniha se stala inspirací nejen pro název hnutí Tomia Okamury, ale hlavně pro jeho programatiku, což pak Okamura otevřeně řekl i v tiskové zprávě o založení hnutí. Kohout totiž v této knize kritizuje současný politický systém a jako východisko vidí novou Ústavu, která vychází z principů právě přímé demokracie a přímé

odpovědnosti politiků a jejich odvolatelnosti. (POCHOPOVÁ, 2017) Což jsou jedny z nejdůležitějších pilířů programu Úsvitu, a posléze i SPD.

Hnutí Úsvit se již v říjnu 2013 účastnilo voleb do Poslanecké sněmovny s velmi překvapivým výsledkem. V období od března do července se zástupci hnutí setkávali s občany a zjišťovali, jaký je o myšlenky hnutí zájem. Občany evidentně přesvědčili, protože ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (dále jen PS) získal Úsvit 6,88 % hlasů. Získali tak nárok na 122 milionů korun státních příspěvků, později se tak stali nejbohatší stranou v PS v přepočtu státních příspěvků na člena hnutí. Získali totiž 14 mandátů, paradoxně víc, než v té době měli členů. (Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. *VOLBY.CZ* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/zt7bE>) Zbytek obsadili nezávislí kandidáti, kteří byli za Úsvit zvoleni. Nízký počet členů v hnutí, dlouhé čekací lhůty na členství a obecná uzavřenost vůči přijímání nových členů byli později jedním z impulzů, které rozpoutaly v hnutí Úsvit nepokoje a vedly až k odchodu Fialy a Okamury z hnutí.

Internetové stránky hnutí Úsvit již bohužel nejsou funkční, volební program je ale stále k dispozici na www.jine-knihy.cz. Z něj můžeme vidět, že se v mnoha bodech shoduje s aktuálním programem SPD. Už od začátku byl prosazován zákon o referendu² a přímá volba starostů, poslanců a hejtmanů. Na rozdíl od stávajícího programu SPD se v programatice Úsvitu tolik nekritizuje Evropská unie a nesnaží se prosadit referendum o vystoupení z EU. Tato problematika pravděpodobně do programu přibylo až s dalším politickým a ekonomickým vývojem země a Evropy. V programu se pouze zmiňuje, že Úsvit nechce předávat pravomoce do Bruselu, a přijetí Eura by schválili jen tehdy, pokud by to bylo jednoznačně výhodné pro občany ČR. Taktéž boj proti ilegálním imigrantům a islamizaci se v rámci strany Tomia Okamury rozvinul až v pozdějších letech. Mezi další oblasti, na které se Úsvit ve svém volebním programu zaměřil, patří 1) více pracovních míst díky lepším podmínkám pro podnikání, 2) hospodářská politika, 3) školství, věda a výzkum, 4) zdravotnictví, 5) důchody a sociální oblast, 6) justice a vymáhání práva a 7) kultura.

² Přímé hlasování, rozhodování občanů států (nebo určitého území) o důležitých (ústavněprávních nebo zákonodárných) otázkách. (KLIMEŠ, 2010, s. 619)

(Volební program Hnutí Úsvit. *Jiné-knihy.cz* [online]. [cit. 2018-06-14]. Dostupné z: <https://www.jine-knihy.cz/kniha/volebni-program-hnuti-usvit>)

Hnutí Úsvit ve svém programu hovoří o podpoře podnikání a zaměstnání, a to především snížením daní, změnou zákona o veřejných zakázkách a snížením byrokratické zátěže pro podnikatele. Dále navrhuje úlevy pro začínající podnikatele a výhody pro absolventy škol a učilišť, pokud se chtějí věnovat podnikání v oboru. Jsou také proti privatizaci státních podniků a v neposlední řadě hovoří o navýšení rozpočtu pro školství, vědu a výzkum. (Volební program Hnutí Úsvit. *Jiné-knihy.cz* [online]. [cit. 2018-06-14]. Dostupné z: <https://www.jine-knihy.cz/kniha/volebni-program-hnuti-usvit>)

Krátce po tom, co hnutí vstoupilo do Poslanecké sněmovny ČR, začaly v rámci poslaneckého klubu neshody a rozpory. Z již zmíněného problému uzavřenosti hnutí vůči novým členům obviňovali stávající členové hnutí samotného T. Okamuru. Ten však tato nařčení razantně odmítá a tvrdí, že nechápe, odkud tyto pomluvy přišly, vzhledem k tomu, že byl naopak jeden z prvních, který podepsal změnu stanov ve prospěch nabírání nových členů, jak řekl v rozhovoru pro Českou televizi. Zároveň upozorňuje na to, že tato „zkušební doba“ politického hnutí je standardní a dokládá to na příkladu strany Starostů a nezávislých, kteří v prvním roce svého fungování v PS měli pouze 30 členů. (Krise v Úsvitu. *Česká televize* [online]. 11.2.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/ht7bp>)

Zároveň se také v médiích začaly objevovat zprávy o tom, zda náhodou Okamura netuneluje vlastní hnutí. Na základě jeho doporučení totiž hnutí uzavřelo smlouvy se dvěma PR agenturami, které měly údajně pracovat na kampaních pro ÚPD. Žádný jiný člen však tyto agentury neznal, podle tajemníka ÚPD byla důvěra ve straně tenkrát nastavená tak, že nikdo nepátral, zda jde o podvrh, či ne. Sám Zilvar (tajemník) je podepsaný na veškerých předávacích protokolech, tvrdí však, že nechodily poštou od firem, nýbrž že mu je Okamura nosil osobně, vytištěné v obálce. Zajímavá je také vizuální podoba vystavených faktur obou firem. Hlavička i celý vizuál faktury jsou stejné, obsahují i velmi podobné, někdy dokonce totožné formulace. Fakturovány byly částky za práci v přepočtu přes 6000 Kč za hodinu. Všechny tyto spekulace samozřejmě Okamura odmítá a považuje je za dehonestující vůči své osobě. (Úsvit dával miliony za PR firmě, která sídlí v chatrči s bezdomovci. In: *Česká televize* [online]. 23.3.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/Yt79m>) Tento

rozpor mezi Okamurou a ostatními členy hnutí v kombinaci s rozepřemi ohledně členství vyústil ke krizi a k odchodu Tomia Okamury.

Politolog Jiří Pehe krizi v Úsvitu vnímá jako normální projev vývoje hnutí, která se organizují kolem jednoho charismatického vůdce. O těchto hnutích mluví jako o hnutích bez pevné vnitřní struktury a jasných rozhodovacích mechanismů. V tomto konkrétním případě vidí jako jednu z možností krize také boj o finance Úsvitu a ambice lidí, kteří se do politiky „vyvezli na zádech charismatického vůdce“ a teď chtějí do politiky zasáhnout svým vlastním počinem. Zároveň ale tvrdí, že lidé, kteří se tou dobou orientovali kolem Marka Černocho, nemají velké šance na to, aby se v politice uchytili. (Krise v Úsvitu. *Česká televize* [online]. 11.2.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/ht7bp>)

Poté, co poklesla podpora Úsvitu ze 7 % na pouhé 1 %, začaly vyvstávat otázky o budoucnosti hnutí. Své vize o budoucnosti představili předsednictvu T. Okamura a M. Černocho. Ten kromě představení vize také navrhl usnesení o zrušení Úsvitu a založení nové strany. Okamura v rozhovoru pro Českou televizi tento návrh označil za puč a Černocho a další členy hnutí nazval zrádci. (Krise v Úsvitu. In: *Česká televize* [online]. 11.2.2015 [cit. 2018-06-21]. Dostupné z: <https://1url.cz/ht7bp>) Návrh byl schválen deseti hlasy z dvanácti. Podle Černocho měla nově vzniklá strana sjednocovat a hájit národní zájmy a hlavně mít možnost přijímat nové členy. (Hnutí Úsvit se rozpadá. Jeho poslanci chtějí založit novou stranu. In: *Český rozhlas* [online]. 10.2.2015 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/iMLJC>) V květnu 2015 založili nestraníci, kteří byli za Úsvit zvoleni, stranu Národní zájmy, která od začátku počítala s myšlenkou, že se v budoucnu s Úsvitem sloučí. V červenci se tak opravdu stalo a název se oficiálně změnil na Úsvit-národní koalice. Jeho předsedou se stal válečný veterán Miroslav Lidinský. Logem ÚNK se stala červenomodrá hlava Iva s korunou. Tomio Okamura a Radim Fiala už tou dobou měli založené nové hnutí - Svoboda a přímá demokracie. (Bývalá Okamurova strana má nový název i předsedu - válečného veterána Lidinského. In: *Lidovky.cz* [online]. 8.8.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/aMLJU>)

3.1.2 Úsvit – národní koalice

Politická strana ÚNK vznikla tedy sloučením strany Národní zájmy, kterou založili nestraníci zvoleni za Úsvit a zbývajících členů z původního Úsvitu. Na první svolané

konferenci proběhla volba předsedy strany. Nominováno bylo šest kandidátů, tři z nich se však v kandidátském projevu nominace vzdali, včetně Marka Černocho, který stál v čele hnutí po celou dobu sporů. Sám na předsedu navrhl válečného veterána Miroslava Lidinského, který byl do čela strany zvolen. Marek Černoch se stal předsedou poslaneckého klubu a prvním místopředsedou strany. (Bývalá Okamurova strana má nový název i předsedu - válečného veterána Lidinského. In: *Lidovky.cz* [online]. 8.8.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/aMLJU>)

Na podzim roku 2015 se Úsvit – Národní koalice spojil s Blokem proti islámu, který vedl Martin Konvička. Jejich hlavním cílem byla společná kandidatura do senátních a sněmovních voleb. Tzv. superlídrem se stal právě předseda Bloku proti islámu – M. Konvička, který se nechal slyšet, že „*islám je horší než nacismus a měl by být rovněž zakázán.*“ Hlavními body společného programu byla ochrana hranic ČR, ochrana země před nelegální imigrací a radikálním islámem. (Blok proti islámu se dohodl s Úsvitem. Půjdou společně do voleb. In: *iDNES.cz* [online]. 8.9.2015 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/ZMLEq>) Na jaře roku 2016 vypověděl Blok proti islámu Úsvitu smlouvu o spolupráci. Podle Konvičky neplnil Úsvit své závazky a využíval partnerství ve svůj prospěch. (Blok proti islámu vypověděl smlouvu s Úsvitem. Nejednají férově, řekl Konvička. In: *Aktuálně.cz*[online]. 25.4.2016 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/cMLEb>) Ani Úsvit ani Blok proti islámu v krajských volbách ani ve volbách do senátu neuspěli. (Výsledky voleb a referend. In: *Volby.cz* [online]. [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://volby.cz/>) Dne 13. prosince 2017 Konference hnutí rozhodla o zrušení politické strany a přeměnu ve spolek. (Rejstřík politických stran a politických hnutí: Úsvit – Národní Koalice. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 8.9.2015 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/EMLEE>) Marek Černoch, který z hnutí kvůli jeho směřování odešel, vstoupil do ODS a na podzim roku 2018 chce za ODS kandidovat v komunálních volbách. (Od Okamury k ODS. Nejsem fašista ani xenofob, v roce 2015 byla jiná doba, říká Černoch. In: *Aktuálně.cz* [online]. 6.7.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/uMLEd>)

3.1.3 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura

Žádost o registraci hnutí SPD byla podána dne 5. května 2015, po odchodu Okamury a Fialy z Úsvitu. V přípravném výboru byl kromě T. Okamury a R. Fialy i Jaroslav Staník. Okamura na svém facebookovém profilu veřejně prohlásil: „*Tímto okamžikem vystupuji já i Radim Fiala z Hnutí Úsvit přímé demokracie, které jsme před dvěma lety společně založili, a podáváme návrh na registraci politického hnutí Svoboda a přímá demokracie (zkratka SPD).* (In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/wt7bG>)

Sám Fiala o tomto odchodu v tiskové zprávě prohlásil: „*Jde o vynucený, ale nutný krok.*“ a zároveň tyto události označil za politický puč, který měl zabránit prosazování programu přímé demokracie. S odchodem z Úsvitu samozřejmě přišly na řadu i reakce těch, co zůstali. Obecně přáli Okamurovi hodně štěstí, ostřejší byl nově zvolený předseda klubu Úsvitu Marek Černoch, který označil SPD za Stranu přímé diktatury. (Okamura vystoupil z Úsvitu, zakládá hnutí Svoboda a přímá demokracie. In: *iDNES.cz* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/hMLJ0>)

I přes to, že bylo založeno nové hnutí, programatika zůstala stejná. Okamura se chce držet stejného programu s jakým byl zvolen do Poslanecké sněmovny. Sebe a Fialu označuje za autory programu a přes veškerá úskalí ho chce dodržovat a prosazovat. Zároveň chce na jejich prosazování spolupracovat s partnery jak v České republice, tak v zahraničí. Jako příklad této spolupráce uvedl podíl na organizaci mezinárodní konference, které se účastnila mimo jiné předsedkyně francouzské Národní fronty Marine Le Pen. (In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/wt7bG>) Samotné založení SPD Okamura ohlásil v den jejího příjezdu do Prahy. (Okamura vystoupil z Úsvitu, zakládá hnutí Svoboda a přímá demokracie. In: *iDNES.cz* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/hMLJ0>)

Ministerstvo vnitra zaregistrovalo nově vzniklé hnutí ke dni 2. června 2015.

3.2 Vývoj SPD

3.2.1 Volby do PSP ČR 2017

Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017 nebyly pro hnutí SPD úplně první volby, kterých se zúčastnilo (už v roce 2016 kandidovalo v koalici se Stranou Práv Občanů do krajských voleb a také nasadilo tři kandidáty do senátních voleb). Navíc už ve sněmovně měli své poslance, kteří byli v roce 2013 zvoleni ještě za hnutí Úsvit. (ČECHOVÁ, 2017, s. 51). V rámci předvolební kampaně hnutí chytře využívalo populární festivaly nebo pouti, kde se členové hnutí setkávali tváří v tvář s potenciálními voliči. Místo organizování vlastních mítinků se tak objevovali na akci, která už byla zorganizovaná a na které byly tisíce lidí, a tak na kampani mohli dost ušetřit. Účast na těchto akcích byla většinou neoznámena dopředu, a tak mohl zapůsobit moment překvapení. Mezi akce, které sám Okamura navštívil, patřili například Sázavafest nebo Středověké slavnosti v Lokti. Podle experta na politický marketing Roberta Němce je tato taktika velmi účinná. Podle výzkumů prý potřesení rukou kandidáta a voliče zvyšuje pravděpodobnost volby tohoto kandidáta na 30 %. Při krátkém rozhovoru dokonce na 50 %. (Okamura loví voliče na festivalech a poutích. Jeho SPD už má sedm tisíc členů. In: *Hospodářské Noviny* [online]. 17.8.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/7MLE4>) Mezi další propagační materiály patřily standardní plakáty, bannery, billboardy a petiční stánky. Na všech těchto materiálech se objevovaly hesla, které v podstatě shrnovaly hlavní myšlenky a program hnutí – „*Ne islámu, ne teroristům*“, „*EU – Odejeme po anglicku*“ nebo „*Spravedlnost pro každého občana.*“ (ČECHOVÁ, 2017, s. 51)

Podle sněmovního volebního modelu společnosti MEDIAN mělo hnutí SPD od začátku roku relativně konstantní podporu u voličů. V hypotetických volbách by v období od ledna až do června 2017 získali pouhá 4 – 4,5 procenta, takže by se ani do sněmovny nedostali. V srpnovém průzkumu už měli 6 % hlasů a v září už 6,5 % hlasů. Reálným volebním výsledkem tedy překvapili. (Sněmovní volební modely MEDIAN – leden až srpen 2017. In: *Median.eu* [online]. [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <http://www.median.eu/cs/>)

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 totiž získalo hnutí SPD 10,64 % hlasů a celkově 22 mandátů. Volilo je 538 574 voličů a v celkovém pořadí se umístili čtvrtí, hned za ANO, ODS a Českou pirátskou stranou. Za sebou zanechali ČSSD, KSČM nebo TOP 09.

Nejvíce hlasů získali v Jihomoravském (11,65 %) a Moravskoslezském (13,87 %) kraji. Nejméně pak v hlavním městě Praze – pouhých 5,81 % hlasů. V Jihomoravském a Moravskoslezském kraji získalo SPD 3 mandáty, po dvou mandátech ve Středních Čechách, Ústeckém kraji, Olomouckém a Zlínském kraji. Ve zbytku územních celků získali po jednom mandátu. (Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. *VOLBY.CZ* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/zt7bE>)

3.2.2 Aktuální volební průzkumy

Podle nejnovějšího volebního průzkumu společnosti SANEP, který probíhal mezi 7. a 13. červnem 2018, vypadají volební preference následovně. Při hypotetické volební účasti 62,4 % by SPD volilo 12,4 % voličů, to znamená, že by hnutí získalo 27 mandátů v Poslanecké sněmovně. Oproti volebnímu výsledku do PS v roce 2017 narostla podpora SPD o téměř dvě celá procenta. S počty procent by se SPD umístilo čtvrté, hned za ANO, Piráty a ODS. (Volební preference – červen 2018. In: *SANEP.CZ* [online]. 19.6.2018 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/QMLqM>)

3.2.3 Mezinárodní spolupráce

Hnutí SPD je součástí Evropy národů a svobod (dále jako ENS), což je jedna z frakcí³ v Evropském parlamentu. V roce 2015 ji založila předsedkyně francouzské Národní fronty Marine Le Pen. Členové této frakce jsou poslanci Národní fronty (Francie), Strany pro svobodu (Nizozemsko), Svobodné strany Rakouska, Ligy severu (Itálie) a Vlámského zájmu (Belgie), dále pak poslanci z Kongresu nové pravice (Polsko). (Europarlament má novou frakci: Evropu národů a svobod v čele s Le Penovou. In: *Lidovky.cz*[online]. 16.6.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/yMLqz>)

Tato skupina vystupuje proti migrační invazi a podle slov Geerta Wilderse, předsedy nizozemské Strany pro svobody jsou „*hlasem odporu, neboť tato nová skupina bude obhajovat národní identitu, prosperitu a svrchovanost.*“ (Marine Le Pen vytvořila novou

³ Frakce je politická organizace, skupina uvnitř politické strany, nezachovávající plně stranickou linii a kázeň. (KLIMEŠ, 2010, s. 203)

eurorealistickou frakci v Evropském parlamentu. In: *VlasteneckeNoviny.cz* [online]. 17.6.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/kMLqK>)

Skupinu Evropa národů a svobod zastupuje v Evropském parlamentu 35 poslanců ze sedmi zemí Evropské unie. (Skupina Evropa národů a svobody. In: *Evropský parlament* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLqr>) Vzhledem k tomu, že SPD nemá žádný mandát v Evropském parlamentu, nenajdeme je ani na jejich stránkách, ani na oficiálním webu ENS. Najdeme je však mezi národními delegáty ENS na stránkách Movement for a Europe of Nations and Freedom (Hnutí pro Evropu národů a svobody). (NATIONAL DELEGATIONS. In: *Movement for a Europe of Nations and Freedom* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.menleuropa.eu/national-delegation/>)

V prosinci 2017 proběhla v Praze konference ENS, které se zúčastnili mj. Marine Le Pen nebo Geert Wilders. Na setkání se mluvilo o novém modelu spolupráce evropských zemí, založeném na spolupráci suverénních⁴ zemí bez orgánů EU. (V Praze se demonstrovalo proti setkání Okamury s lídry protiimigračních stran. In: *iDNES.cz* [online]. 15.12.2017 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/1MLqu>) Za SPD se panelové diskuze účastnil Tomio Okamura. Geert Wilders na konferenci řekl, že za 30 let bude Česká republika obklopena zeměmi, které budou z dvaceti procent muslimské. Migraci bychom podle něj měli zastavit jakýmkoli způsobem, třeba i postavením zdi. (European Far-Right Leaders, Meeting to Condemn the E.U., Are Greeted With Boos. In: *The New York Times* [online]. 16.12.2017 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/IMLq1>)

Proti této konferenci se konala demonstrace, jejíž účastníci upozorňovali na vzrůstající nebezpečí krajně pravicových stran nejen v ČR, ale i v jiných Evropských zemích. Protestující se vydali z Roztyl až k TOP hotelu, ve kterém se konala konference. Nesli s sebou plakáty a bannery hlásající „Hanba“, „Proti fašistům“ nebo třeba „Wilders, Le Pen, Okamura = Evropy noční můra.“ (European Far-Right Leaders, Meeting to Condemn the E.U., Are Greeted With Boos. In: *The New York Times* [online]. 16.12.2017 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/IMLq1>)

⁴ (Naprostou) nezávislý, svrchovaný. (KLIMEŠ, 2010, s. 720)

3.2.4 Budoucí směřování

Hnutí SPD nemá na svých webových stránkách uvedený žádný oficiální dlouhodobý záměr nebo cíl hnutí. Podle Pochopové (POCHOPOVÁ, 2017, s. 65) hnutí neplánuje žádné organizační ani programové změny, chtějí nadále prosazovat svůj program a programové cíle. V letošním roce se chystají na účast v komunálních a senátních volbách, o čem svědčí záložka na www.spd.cz s názvem Volby 2018. Zatím jsou zde pouze uvedeny odkazy na transparentní účty hnutí k volbám do Senátu ČR a zastupitelstva hlavního města Praha. Pro komunální volby v Praze má už SPD sestavenou kandidátní listinu, na které můžeme k dnešnímu dni najít 36 kandidátů. (Kandidáti SPD/Praha. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/region/praha/kandidati>) Jako lídr komunálních voleb v Praze byl zvolen Jiří Kobza, který strávil 14 let na Blízkém východě. Imigraci vidí, stejně jako Okamura, jako velkou hrozbu pro Českou republiku. (CHALUPA, Martin. Jiří Kobza: Islám je netolerantní ideologie, s muslimy nelze diskutovat. In: *Čtidoma.cz* [online]. 1.8.2017 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://1url.cz/ethAV>) Zároveň je uveřejněn volební program, který slibuje například urychlenou výstavbu trasy metra D, zřízení jedné parkovací zóny v Praze, snížení kriminality, příspěvky rodinám na pohřeb příbuzného nebo rekonstrukci Nemocnice na Bulovce. (Volební program do komunálních voleb hl. m. Praha. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://1url.cz/mML10>)

3.3 Tomio Okamura

Hnutí SPD je s osobností Tomia Okamury velmi úzce spojeno. Nejen, že je jeho jméno součástí oficiálního názvu politického hnutí, zároveň je i jeho předsedou, hlavním propagátorem, nejhlasitějším mluvčím a nejvýraznější tváří. Většina sociálních sítí, na kterých je hnutí propagováno a na kterých se zveřejňují aktuality hnutí a politické názory, nesou název Tomia Okamury, ne samotného hnutí Svoboda a přímá demokracie. Oficiální webové stránky SPD obsahují odkazy na Instagram, Twitter a YouTube účty, které nesou název Tomio Okamura. Pouze Facebook je výjimkou, zde stránka s názvem hnutí existuje. I tak se ale většina příspěvků pouze sdílí z profilu T. Okamury nebo jiných zástupců hnutí.

Tomio Okamura, který se narodil v roce 1972 v Tokiu, začal v roce 1995 podnikat, a to v oblasti cestovního ruchu. Dále byl spolujatelem samoobsluh s japonskými potravinami a také spolujatelem na sport specializované softwarové společnosti. V letech 2004–2005

pracoval jako externí komentátor britského veřejnoprávního rádia BBC. Na podzim roku 2004 byl zvolen členem prezidia Asociace českých cestovních kancelářů a agentur, ve které v letech 2009–2014 zastával funkci viceprezidenta a mluvčího. V říjnu 2012 vstoupil do politiky, když byl zvolen nezávislým senátorem Parlamentu České republiky za obvod 80 ve Zlínském kraji. (O mně. In: Tomio Okamura [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://www.tomio.cz/o-mne/>) V prvním volebním kole získal téměř 12 tisíc hlasů, ve druhém kole přes 17 tisíc. (Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.10. – 13.10.2012. In: *VOLBY.CZ* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLJ5>) Ve funkci senátora spolu s dalšími kolegy mimo jiné podepsal návrh na obžalování tehdejšího prezidenta Václava Klause z velezrady za vyhlášenou amnestii. (Seznam 28 senátorů, kteří žalují Klause za velezradu. Podívejte se. In: *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/zMLJb>) V červnu 2013 pak založil hnutí Úsvit, se kterým vstoupil ve volbách v roce 2013 do Poslanecké sněmovny a stal se poslancem, čímž mu automaticky mandát senátora zanikl.

V roce 2013 chtěl Tomio Okamura kandidovat na prezidenta, ale jak jsem již uvedla výše, z téměř 62 tisíc podpisů bylo uznáno pouhých 35 751. Ministerstvo vnitra tak jeho registraci na kandidaturu zamítlo. (Rozhodnutí – odmítnutí kandidátní listiny kandidáta na funkci prezidenta. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 23.11.2012 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/tomio-okamura-pdf.aspx)

Na jaře 2015 založil hnutí SPD, se kterým byl ve volbách v roce 2017 zvolen do Poslanecké sněmovny. V listopadu téhož roku byl zvolen místopředsedou PS. (Poslanci zvolili místopředsedy sněmovny, Fiala neuspěl ani v druhém kole. Hlavatý se vzdal mandátu. In: *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/vMLJP>)

Kromě politické činnosti byl také v letech 2010 až 2015 patronem Fondu ohrožených dětí Klokánek a dále také členem občanského sdružení Borelioza CZ.

Zajímavý je rozhodně markantní rozdíl v názorech Tomia a jeho staršího bratra Hayata. Ten sice také ve volbách do PS v roce 2017 kandidoval, ale na úplně opačné straně politického spektra než jeho bratr Tomio. Hayato kandidoval za KDU-ČSL, a ve volbách si vedl docela úspěšně – získal přes 5 tisíc preferenčních hlasů. Bohužel mandát v PS nezískal, nicméně to nepokládá za hlubokou prohru. Naopak se nechal slyšet, že je rád, že se občané České

republiky dozvěděli, že ne celá rodina Okamurových smýšlí stejně jako Tomio. O něm jeho bratr tvrdí, že používá negativní emoce jako hlavní marketingový tah. Podle něj totiž dlouhodobé vyvolávání strachu, úzkosti a nejistoty ve voličích mělo za následek úspěch SPD ve volbách do PS. Zároveň Hayato myslí, že se Tomio snaží udržet „na výsluní“ politiky, bez ohledu na to, co to bude stát. Zachází podle něj tedy až do krajností, které mnohdy ani nemyslí vážně. (Hayato Okamura: Tomio hraje divadlo. O tom, co říká, není přesvědčený. In: *FORUM24* [online]. 28.11.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/Mt08h>) Hayato na rozdíl od Tomia neodsuzuje kategoricky uprchlíky a celou migrační krizi. Říká, že je pro něj bezpečí občanů ČR také na prvním místě, ale pokládá za nutné celou situaci vyřešit s empatií a rozumem. (Tomio nás proslavil, ale já jsem Hayato Josef. Do politiky přichází další Okamura. In: *Seznam Zprávy* [online]. 26.6.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/mMLEO>) Sám Hayato společně s farností v Holešovicích nabízel uprchlíkům pomoc. (Bratr Tomia Okamury nabízí pomoc křesťanským uprchlíkům z Iráku. In: *iDNES.cz* [online]. 9.12.2015 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/pMLEX>) Také v den, kdy se konala konference ENS v Praze, Hayato vystupoval jako řečník na demonstraci, která mířila proti tomuto shromáždění. (Bratr proti bratrovi. Tomio pozval nacionalisty, Hayato Okamura podpořil odpůrce. In: *Echo24.cz* [online]. 16.12.2017 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://1url.cz/XMLRW>)

3.4 Programatika a organizace SPD

3.4.1 Programatika

Program SPD se skládá z 10 základních bodů, kterými jsou: 1) *Chceme radikální změnu politického systému, chceme přímou demokracii, referendum a odvolatelnost politiků,* 2) *Osobní, hmotná a trestní odpovědnost politiků,* 3) *Chceme zákon o prokázání původu majetku,* 4) *Konec zvyšování daní,* 5) *Budeme vytvářet nová pracovní místa – podpoříme proto podnikatele a živnostníky,* 6) *Nedovolme další okrádání občanů lichvářskou a exekutorskou mafii,* 7) *Chceme právo a spravedlnost. Chceme stát sloužící občanům,* 8) *Nechceme drahý a nefunkční sociální systém, chceme systém podporující všechny slušné lidi – seniory, rodiny s dětmi, zdravotně postižené občany i děti ohrožené bídou,* 9) *Chceme budoucnost bez dluhů,* 10) *Nechceme být provincií EU, chceme rozvíjet a bránit suverénní Českou republiku.* Každý z těchto bodů je v programu SPD krátce představen, jsou zde

uvedeny hlavní myšlenky a požadavky hnutí a také důvody na základě kterých jsou v programu SPD právě tyto body. Podle SPD jsou demokracie a svoboda v České republice ohroženy, a jejich program tak prosazuje zásadní legislativní změny k jejich obraně. (Politický program SPD. *SPD* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>)

Přímá demokracie

Zásadním bodem v programu SPD je obrana svobody a demokracie v České republice. Za klíčové považují zavedení přímé demokracie⁵, uzákonění širokého referenda, přímou volbu poslanců, starostů a hejtmanů a odvolatelnost politiků, včetně prezidenta republiky. Usilují o široké zapojení občanů do řízení země, podle SPD by měli mít možnost vyjadřovat se ke všem zásadním otázkám budoucnosti státu a rozhodovat o nich. (Politický program SPD. *SPD* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>)

Ve své knize *Umění přímé demokracie* (OKAMURA, VEČERNÍČEK, 2013) shrnul Okamura přímou demokracii jako právo na iniciativu, tedy na vyvolání závazného referenda; právo občana na referendum a právo na odvolání kteréhokoli voleného zástupce občanů prostřednictvím petice a referenda. Okamura zdůrazňuje, že odvolání senátorů a dalších občanů volených zástupců musí být jednoduché z toho důvodu, aby zástupci občanům naslouchali a uvědomili si, že své funkce zastávají pouze díky nim. A v případě, že si budou vymýšlet „elitářské kraviny“ musí se „odporoučet“. (OKAMURA, VEČERNÍČEK, 2013) Celé své poselství ohledně přímé demokracie shrnují v *Manifestu přímé demokracie*. (Příloha č.1)

Osobní, hmotná a trestní odpovědnost politiků

Další z bodů programu SPD jsou například osobní, hmotná a trestní odpovědnost politiků a soudců nebo zákon o prokázání původu majetku. Na základě tohoto bodu programu chce SPD prosadit prokázání původu nabytého majetku občana nad 20 miliónů korun, a to i zpětně. V případě, že by občan legální nabytí majetku neprokázal, stát by majetek zdanil ve výši 100 % hodnoty majetku. Podle jejich slov - „*Co zloději ukradli, musí vrátit!*“

⁵ Přímá demokracie je založena na nezprostředkované účasti občanů při rozhodování o důležitých otázkách země, na rozdíl od zastupitelské demokracie rozhodují přímo občané, a ne jimi zvolení zástupci

Nulová tolerance migrace

Jedním z nejhlásitějších a nejkontroverznějších témat, které jsou součástí programu SPD je právě pohled hnutí na migraci. Postoj, který Okamura a hnutí SPD zastává, se vyvinul v čase, v reakci na mezinárodní migrační krizi, která odstartovala v roce 2015. V úplných počátcích Okamury v politice – v době, kdy zakládal hnutí Úsvit, se tento radikální a odmítavý postoj vůči imigrantům a uprchlíkům neobjevoval. Naopak, ve své knize Český sen sám uvedl, že jeho primárním důvodem pro vstup do médií byla snaha o prosazení zaměstnávání imigrantů ve své soukromé společnosti. Po tom, co s hnutím Úsvit vstoupil do Poslanecké sněmovny, začaly se na facebookovém profilu Okamury sem tam objevovat příspěvky odsuzující migraci a imigranty jako takové. Většinou šlo ale o pouhý „výkřik do tmy“ a Okamurovy soukromé názory nebyly s hnutím spojovány. Absolutní odmítání imigrantů a cizí kultury v České republice už můžeme najít přímo v programu SPD. Okamurovy názory, teď už propojovány s názory celého hnutí, bývají označovány za rasistické, xenofobní a populistické.⁶

Největší „ne“ dostávají od SPD uprchlíci vyznávající islámské náboženství. Kromě toho, že vidí problém v sociálních dávkách těmto uprchlíkům, varují také před neintegrací těchto lidí do naší kultury a potenciální hrozbou islamizace ČR. Jsou přesvědčeni, že imigranti z afrických a arabských zemí nebudou ochotni adaptovat se na českou kulturu a český jazyk, naopak zde budou tvořit vlastní komunity, které svým postupným zvětšováním povedou právě ke zničení naší kultury. Ve svém nedávném příspěvku na Facebooku Okamura vyzývá všechny imigranty, uprchlíky a nepřizpůsobivé obyvatele, aby v případě, že se nechtějí přizpůsobit, z České republiky odešli. „*Musíte se uvědomit, že Vy, nikoliv Češi se musí přizpůsobit. Bud' to akceptujete, nebo ne, ale potom se nedivte, že ponese te důsledky... Toto je NAŠE ZEMĚ A NÁŠ ŽIVOTNÍ STYL. Jestli si chcete stěžovat, kritizovat nebo zneužívat naši ústavu, naše zákony, naše zvyklosti nebo náš životní styl, potom vás vyzývám, abyste využili další výhodu naší demokratické společnosti – PRÁVA ODEJÍT.*“ (In: Facebook: Tomio Okamura – SPD [online]. 3.8.2015 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/xMLEB>)

⁶ Populismus je snaha ovlivňovat v politickém životě široké lidové vrstvy libivou, někdy neobjektivní, povrchní kritikou sociálních a politických problémů a návrhy na jejich řešení, mnohdy pouze rámcovými a neproveditelnými, stylizující se do role zastánců zájmů lidu. (KLIMEŠ, 2010, s. 569)

V době, kdy uprchlická krize nejvíce otrásala médii, nechal se Okamura slyšet, že lidé prchající ze svých zemí nejsou běženci, ale ekonomičtí imigranti, kteří si za velké peníze kupují jízdenky do Evropy, kde se chtějí živit na daních Evropanů. Jako důkaz většinou uváděl to, že na připlouvajících lodích nejsou celé zubožené rodiny, ženy a děti, ale pouze silní mladí muži, bojeschopní, ale jinak nekvalifikovaní k práci a bez chutě naučit se cizím jazykům a přizpůsobit se Evropským státům. Jako odůvodnění těchto výroků také uváděl fakt, že těmto lidem „nestačilo“ zůstat v Rumunsku nebo Řecku, ale že se hnali do bohatých evropských zemí jako je Německo nebo Švédsko. Jako řešení už od začátku uvádí nulovou toleranci a podporu vůči těmto ilegálním imigrantům, po vzoru například Japonska. Podle slov Okamury: „*Kde není nabídka, tam není poptávka.*“ (Věřte mi, že za chvíli vypuknou nepokoje. Tomio Okamura o migraci, Moravcovi a dalších novinářích i o tom, jak si s kolegou platí benzín. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 6.10.2015 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/EMLEp>)

Podle statistických zpráv o mezinárodní ochraně od MVČR, je žádost o azyl v ČR od roku 2009 v podstatě konstantní. Počty žádostí se pohybují mezi dvanácti a patnácti sty. Počet udělených azylů mírně stoupá, v roce 2009 byl azyl udělen 105 žadatelům, v roce 2015 osmdesáti dvěma, v roce 2016 už 148 žadatelům. V roce 2017 jich však bylo pouhých 29. Co se týká udělování doplňkové ochrany⁷, v roce 2015 byla udělena 399 žadatelům, v roce 2017 sto osmnácti žadatelům. Dlouhodobě největší počet žádostí o azyl chodí od občanů Ukrajiny. Průměrně se počet jejich žádostí pohybuje okolo 450–500 za rok. Čísla udělených azylů v ČR jsou oproti jiným zemím v rámci EU téměř zanedbatelná. Například Francie udělila v roce 2017 přes 40 tisíc azylů, Německo dokonce přes 325 tisíc. (Azyl v Česku loni získalo 35 Syřanů, v celé Unii uspělo 538 tisíc žadatelů. In: *iDNES.cz* [online]. 19.4.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/NMLEI>) Co se týká počtu nelegálních migrantů odhalených cizineckou policií na území ČR, v prvních 4 měsících letošního roku bylo odhaleno 1565 osob. Z toho 1461 osob na území ČR nelegálně pobývalo a 104 cizinců nelegálně migrovalo přes vnější schengenskou hranici. Nejčastěji šlo o občany Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu, z občanů EU šlo zejména o Slováky. (Nelegální migrace v České

⁷ Doplňková ochrana je na rozdíl od azylu časově omezená a před uplynutím její doby je třeba zažádat o prodloužení ochrany.

republiky za období od 1. 1. 2018 do 30. 4. 2018. In: *Policie České republiky: Služba cizinecké policie* [online]. 4.6.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/gMLEF>)

SPD je už od začátku migrační krize proti přijímání uprchlíků do zemí EU a je tím pádem i velkým odpůrcem migračních kvót, což je návrh Evropské komise na rozmístování žadatelů o azyl v Evropě mezi členské státy EU. I to je jedním z důvodů, proč chtějí prosadit referendum o vystoupení z Evropské unie, aby byla Česká republika suverénním státem a o přijímání uprchlíků a žadatelů o azyl mohla rozhodovat sama, ne pod diktátem EU. (Tomio Okamura: Sankce za odmítání migrantů. In: *YouTube: Tomio Okamura* [online]. 25.6.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/jMLER>)

Referendum o vystoupení z EU

Mezi další body programu patří také referendum o vystoupení z EU, kterou označují jako „novodobý protektorát“. Podle SPD je EU „mrtvá“, jedná se údajně o utopistický projekt a čím dříve ji opustíme, tím lépe. (Tomio Okamura: Co nás bude v ČR konkrétně čekat po našem vystoupení z EU. In: *YouTube – Tomio Okamura* [online]. 11.7.2016 [cit. 2018-06-21]. Dostupné z: <https://1url.cz/6t7bl>)

Schválení obecného referenda by kromě schválení zákona vyžadovalo i změnu Ústavy. Hnutí SPD předložilo sněmovně návrh zákona o celostátním referendu a o změně Ústavy dne 15. prosince 2017. Podle tohoto návrhu by v celostátním referendu občané ČR mohli rozhodovat o všech věcech vnitřní nebo zahraniční politiky státu, o návrhu zákona (včetně ústavního), nebo o souhlasu k ratifikaci nebo výpovědi mezinárodní smlouvy. Hlasování by se konalo pouze na území ČR. Iniciativa, která by vyhlášení referenda iniciovala, by byla zastupována petičním výborem, který by musel do dvou let od zahájení sběru podpisů shromáždit podpisy nejméně 100 tisíc oprávněných občanů. Po posouzení otázky pro hlasování v referendu Ústavním soudem a po vyhlášení referenda prezidentem, by zákon takto chválený mohl být zrušen pouze dalším zákonem schváleným referendem, a zároveň, kdyby se zákon schválený v referendu dostal do rozporu s jiným zákonem, postupovalo by se podle zákona schváleném v referendu. Rozhodnutí v referendu by bylo přijato v případě, že by pro něj hlasovala nadpoloviční většina hlasujících. (Sněmovní tisk 35: N.z. o celostátním referendu. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 18.12.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/MMLEa>)

Hnutí SPD není jediná politická síla, která by byla pro přijetí zákona o obecném referendu. Například KSČM, ČSSD a Piráti jsou také pro určitou formu referenda, ale oproti SPD navrhuji přísnější podmínky. ANO například navrhovalo 800 tisíc podpisů pro vyhlášení referenda a vyřazení otázek daní nebo mezinárodní spolupráce. Piráti by byli pro postupné zavádění referenda, aby hned nebylo zneužito k vystoupení z EU. Samotný návrh SPD vnímají někteří politici jako nereálný. Kdyby byl totiž zákon schválený tak, jak ho navrhlo SPD, zásadní změny ve směřování ČR by mohlo navrhovat pouhé 1 % obyvatel. Proti celostátnímu referendu jsou například strany ODS, STAN nebo TOP 09. Petr Fiala tvrdí, že by se referendem zbavovali politici zodpovědnosti. Vít Rakušan (STAN) vidí referendum jako výjimečný nástroj, který se dá velmi snadno zneužít a může nezvratně změnit ústavní pořádek. (VEVERKOVÁ, Karolína. Přímá demokracie v Česku? Pro obecné referendum je většina stran. In: Echo24.cz [online]. 6.2.2018 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://1url.cz/eMLEP> srov. Zákon o referendu ČR nepotřebuje, tvrdí ODS a lidovci. In: České noviny [online]. 13.2.2018 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://1url.cz/cMLEc>)

Do budoucna vidí SPD Evropu jako spolupráci suverénních, svobodných subjektů. Tento bod jejich programu je úzce provázán s pohledem SPD na imigrační politiku země. Jak uvádí ve svém programu, nechtějí zde „*nepřizpůsobivé imigranty nebo příchod islámských náboženských fanatiků.*“ (Politický program SPD. SPD [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>) Požadují tedy novou koncepci české armády (chtějí zavést povinný osmi týdenní základní vojenský výcvik), opětovné kontroly na hranicích a důsledné zpravodajské sledování islamistů. Odmítají multikulturní ideologii. Vnímají ji jako nástroj islamizace státu, která by mohla vést až k ohrožení existence České republiky.

Velkým vzorem je pro ně Velká Británie, jejíž občané v referendu v červnu 2016 rozhodli pro odchod z EU. V programu slibuje SPD odchod po anglicku. Nejdříve chtějí Evropské unii navrhnout jednání o změně podmínek v členství, požadují plnou suverenitu v rozhodování o otázce migrace, vnitřní a vnější bezpečnosti, potravinové a energetické bezpečnosti, daní a měny, a v případě, že nedosáhnou požadovaných výsledků, chtějí vyhlásit referendum o vystoupení ČR z EU. Zároveň ale chtějí zachovat volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, a to na základě platné smlouvy o Evropské zóně volného obchodu.

(Politický program SPD. *SPD* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>)

Role tradiční rodiny

SPD v programu dále zdůrazňuje roli „tradiční“ rodiny, tedy svazku muže a ženy. V programu uvádí několik zvýhodnění, které by chtěli pro mladé rodiny a rodiny obecně zavést. Mimo jiné chtějí například bezúročnou novomanželskou půjčku, úlevy na daních pro rodiny se třemi a více dětmi atd. Naopak nechtějí podporovat rodiny, ve kterých jsou rodiče dlouhodobě nezaměstnaní a nemají čistý trestní rejstřík. Rodinu vnímají jako podstatu tradičních hodnot společnosti. V otázce homosexuality a adopce dětí homosexuálními páry už tak podporující nejsou. Na svém facebookovém profilu Okamura řekl, že děti patří do biologicky normální rodiny a uvádí, že dítě v neúplné rodině (tedy v rodině bez otce či matky) je tím trvale poškozeno. Okamura uznává, že mít dva milující táty je pro dítě lepší než žít v dětském domově bez rodičů, zároveň by ale adopci homosexuálními páry umožnil jen v krajním případě (In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 6.10.2013 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/8MLJc>)

Aktuální jednání sněmovny o legislativní změně umožňující sňatky homosexuálních párů hnutí SPD nepodporí, podle prohlášení Radima Fialy je totiž jiná než heterosexuální orientace člověka jeho soukromou záležitostí. Zároveň také, stejně jako Okamura, nepodporuje možnost adopce homosexuálním párem. Tvrdí, že je zde dost bezdětných manželských párů, kteří mají o adopci zájem. Návrh označuje jako „*neomarxistickou pozitivní diskriminaci menšin a oslabení role tradiční rodiny*.“ (Radim Fiala: Hnutí SPD programově považuje za základ rodiny přirozený svazek muže a ženy. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/6MLJn>)

3.4.2 Organizace

Hnutí SPD funguje na regionální úrovni v tzv. Regionálních klubech. Ten se musí skládat minimálně ze tří členů. Nejvyšším orgánem Reg. klubů je Regionální konference, která se musí sejít minimálně jednou ročně. Regionální konferenci svolává předseda Regionálního klubu. Tyto kluby plní úkoly, které směřují k naplňování programu SPD na regionální úrovni, také vedou tzv. registr čekatelů. V něm jsou zapsáni všichni zájemci o vstup do hnutí.

Regionální kluby fungují ve všech 14 krajích České republiky. Jejich hlavní úlohou je propagace SPD v konkrétních krajích, pořádání různých besed a sbírání podpisů na petiční archy SPD.

Mezi orgány Hnutí patří konference, předseda (statutární orgán hnutí, volen na tři roky), výkonný tajemník, předsednictvo (složené z předsedy a čtyř místopředsedů), revizor a rozhodčí komise. Předseda funguje jako mluvčí hnutí, vystupuje za něj na veřejnosti. Revizor funguje jako jakási kontrola. Kontroluje dodržování programu a programových cílů, také ale dohlíží na hospodaření hnutí a doporučuje opatření k nápravě. (Stanovy hnutí SPD. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/ke-stazeni>)

Nynější složení předsednictva SPD vypadá následovně. Předsedou hnutí je Tomio Okamura, místopředsedou Radim Fiala, který je zároveň předsedou poslaneckého klubu. Mezi další členy předsednictva patří Jaroslav Holík, Radek Rozvoral a Miloslav Rozner. Funkci revizora vykonává Josef Režný, předsedou rozhodčí komise Ota Ledvinka, členem rozhodčí komise Robert Brunclík a rozhodčím komise hnutí Lubomír Španěl. Tajemník na stránkách SPD není uveden.

3.4.3 Stanovy SPD

Stanovy hnutí se skládají z těchto částí: *1) Název a sídlo, 2) Programové cíle, 3) Členové hnutí, 4) Práva a povinnosti členů a čekatelů, 5) Organizační jednotky, 6) Orgány hnutí, 7) Způsob jednání statutárního orgánu, 8) Zásady hospodaření, 9) Způsob naložení s majetkovým zůstatkem, 10) Ustanovení přechodná a závěrečná.* (Stanovy hnutí SPD. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/ke-stazeni>) V oddílu Název a sídlo se ustanovuje oficiální zkratka hnutí – SPD a jako sídlo je uvedena Praha. Co se týká členství v hnutí, v podstatě zůstalo podobně zavedené jako v Úsvitu přímé demokracie. Přihláška se podává u Regionálního klubu a jedna z podmínek pro členství je dvouletá čekací lhůta. Ta ale automaticky o členství nerozhoduje, je také nutný souhlas Předsednictva. Čekací lhůta tedy může být v jistých případech kratší či delší, než je ta stanovená. Předsednictvo zároveň rozhoduje o vyloučení člena z hnutí, o přerušení členství či o vyškrtnutí z registru čekatelů. Tyto případy se mohou dít v případě, že člen poruší Stanovy hnutí, poškodí dobré jméno a pověst hnutí, byl po vzniku členství pravomocně

odsouzen za úmyslný trestný čin nebo se nepodílí na činnosti hnutí dle pokynů Předsednictva.

Práva a povinnosti čekatele a člena jsou v podstatě stejné, s tou výjimkou, že čekatel nemá právo hlasovat, volit a být delegován do orgánů a funkcí hnutí, dále nemá právo na prosazování a obhajování svých názorů navenek a v orgánech hnutí. Zajímavé je, že i čekatel na členství, který nemá právo hlasovat a podílet se na rozhodování o hnutí, je povinen platit členské příspěvky. 5. června 2018 Tomio Okamura na svém facebookovém profilu oznámil, že má strana téměř 13 tisíc přihlášených členů, z toho řádných členů 7 tisíc. (Další novinářská žumpa. In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 5.6.2018 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/NMLqQ>) Z výpisu transparentního účtu hnutí SPD můžeme vidět, že členský příspěvek činí 100 Kč. (Pohyby na transparentním účtu. In: *Fio banka: Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLqW>) Při tak velkém počtu členů hnutí by tedy členské příspěvky přesahovaly milión korun ročně. Žádost o členství může podat každý i na internetu, stačí vyplnit základní osobní údaje a mj. prohlásit, že žadatel nebyl agentem státní bezpečnosti, a že nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin. (*SPD* [online]. 2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/>) Reálný počet členů SPD je však pravděpodobně daleko od toho, co uvedl Okamura na začátku června 2018. Podle mluvčí SPD Michaely Dolenské má hnutí téměř 1500 členů a dalších 5500 čekatelů. Těch, co podali přihlášku, ale ještě nejsou na seznamu čekatelů je dalších téměř 6 tisíc. (Okamura nafukuje počet členů, přes web se mohou hlásit i fiktivní zájemci. In: *iDNES.cz* [online]. 20.6.2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/kMLqe>)

Podle stanov odpovídá za hospodaření hnutí Předsednictvo a v případě zrušení SPD se majetkový zůstatek převede na jinou právnickou osobu, jejíž cíle jsou blízké cílům hnutí SPD. Tato právnická osoba bude určena Konferencí.

3.5 Elektorát

Podle průzkumu společnosti MEDIAN s.r.o. o volbách do Poslanecké sněmovny se průměrný věk voličů SPD zvyšuje. V období od července do prosince 2015 byl průměrný věk 42,3 let, kdežto v nejnovějším sledovaném období od října 2017 do března 2018 se zvýšil na 45,9 let. Procento voličů s maturitní zkouškou kleslo z 69 % na 55 %. Také klesá

podíl voličů s příjmem nad 20 000 Kč čistého – z 28 % na 24 % a podíl voličů z měst nad sto tisíc obyvatel z 27 % na 21 %. Naopak stoupá podíl voličů v důchodu – v roce 2015 to bylo 16 %, v posledním sledovaném období už 20 % voličů SPD.

Podle volebního modelu z období listopad 2017 až duben 2018 na základě průzkumu mezi téměř 6000 obyvateli se ukázalo, že nejvíce voličů má SPD mezi občany v rozmezí 35 až 54 let, a to 12,5 %. Naopak nejméně podpory má hnutí u občanů do 24 let, kde jde pouze o 6,5 % voličů a u občanů starších 65 let (5,5 % voličů). Největší podporu má SPD mezi občany, kteří vystudovali střední školu s maturitou, tam jde o 10,5 %, nejméně je voličů s vysokoškolským vzděláním, tam jde o pouhých 7 %. Co se týká rozdělení voličů na základě zaměstnání, největší podporu má hnutí u voličů nezaměstnaných a nízkopříjmových. Jde o 17 % všech voličů. To také koresponduje s výsledkem voleb do PS v roce 2013, kde SPD získalo nejvíce hlasů právě v krajích s největší nezaměstnaností. (Analýza: Od KSČM odešla řada voličů k Okamurově SPD. Hlavně lidé bez práce. In: *Česká televize* [online]. 23.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/2MLJ8>).

Na základě analýzy portálu KohoVolit.cz můžeme vidět, kolik voličů přesunovalo své hlasy mezi stranami ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 a v roce 2017. Pro SPD se ve volbách v roce 2017 rozhodlo nejvíce voličů, kteří v roce 2013 volili KSČM (zhruba 120 000 voličů). Dále pak přehodnotilo své hlasy ve prospěch SPD zhruba 70 tisíc voličů ČSSD, 50 tisíc voličů ANO a dalších zhruba 40 tisíc voličů, kteří v roce 2013 volili neparlamentní strany. Naopak těch voličů, kteří v roce 2013 volili hnutí Úsvit, „přeběhlo“ se svým hlasem k hnutí ANO zhruba 90 tisíc a 70 tisíc se jich rozhodlo nevolit. (Babiš a Okamura vysáli levici, od TOP 09 se přebíhalo k ODS, míní analytik. In: *iDNES.cz* [online]. 23.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/wMLJA>)

A jak vidí své voliče samotné hnutí? Před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 odpověděl Tomio Okamura na otázku České tiskové kanceláře ohledně typického voliče jejich hnutí takto: „*Jedním slovem je to pracující nespokojený občan. Poměr mužů a žen je velice podobný. Jsou to lidé, kteří uvažují zdravým selským rozumem. Nejsou to absolventi filozofických fakult multikulturních směrů.*“ (Typický volič? Lídři stran prozradili, na koho se v kampani zaměřují. In: *EuroZpravy.cz* [online]. 14.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/XMLJy>)

4 Závěr

V teoretické části své bakalářské práce jsem se věnovala teorii politických stran, jejich definici a typologii. I přes to, že je „politická strana“ velice často zmiňovaný termín, jeho vymezení v historii nebylo jednoduché a dodnes je různými politology vnímán odlišně. Neexistuje žádná univerzální definice, protože bychom pomocí ní nikdy nepojali celou šíři existujících politických stran. Vždy bychom nějaké z nich touto definicí vyloučili. Každá politická strana může naplňovat různé funkce, vždy záleží hlavně na tom, v jakém konkrétním politickém systému strana funguje a jaké další strany se na něm spolupodílejí.

V praktické části práce jsem sledovala vznik politického hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura a jeho vývoj. Na základě zjištěných faktů lze konstatovat, že první hnutí založené Tomiem Okamurou – hnutí Úsvit, z velké části ovlivnilo nejen vznik hnutí SPD, ale také například jeho programatiku. Z porovnání jejich programů totiž vyplývá, že kromě prosazování referenda o vystoupení z EU a odmítavého postoje vůči imigrantům, vychází program SPD z programu Úsvitu. Krátce po krizi Úsvitu a založení SPD se hnutí vypracovalo na pozici jednoho z politických subjektů v rámci Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. I přes nepříznivé předpovědi výsledků voleb v roce 2017 získalo hnutí 22 mandátů v PS. Analýza aktuálních volebních průzkumů společnosti MEDIAN ukázala, že se stále více voličů rozhoduje pro volbu SPD. V letošním roce se jejich podpora projeví hlavně v komunálních volbách a ve volbách do Senátu Parlamentu ČR, kam SPD nominuje své kandidáty. Podle Tomia Okamury má SPD dlouhé seznamy zájemců o členství v hnutí, což ale nelze z relevantních zdrojů ověřit. Prosazování přímé demokracie, snaha o ochranu tradic a kultury ČR, kategorické odmítání imigrantů, návrh na referendum o vystoupení z EU i postavení hnutí k otázce homosexuality si mezi občany republiky našlo své příznivce i odpůrce. Někteří považují hnutí za jedinou rozumnou politickou sílu v naší politice, jiní Tomia Okamuru a hnutí SPD nazývají xenofoby, fanatiky a rasisty. Další politické strany se vůči SPD vymezují a nechtějí s nimi spolupracovat, protože se jejich volební programy zásadním způsobem liší.

Jak daleko se hnutí SPD s prosazováním svých programových bodů dostane, ukáže pravděpodobně jen čas. Hnutí funguje teprve tři roky a voleb do PS se účastnilo pouze jednou. Do jaké míry ovlivňuje oblibu strany samotná osobnost Tomia Okamury a zda by

hnutí přežilo i bez tohoto charismatického vůdce je otázkou. Pravdou ale zůstává, že se ve všech veřejných prohlášeních jak hnutí SPD, tak předešlého Úsvitu vyjadřuje především on.

5 Seznam použitých informačních zdrojů

5.1 Publikace

ČECHOVÁ, Daniela. *Vliv médií na politické volby – jazyk kampaní*. Praha, 2017. Bakalářská. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

FIALA, Petr a Maximilián STRMISKA. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister & Principal, 1998. ISBN 80-85947-31-5.

KADLECOVÁ, Zuzana. *Politické strany ve Velké Británii se zaměřením na Liberálně demokratickou stranu*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 8. vyd., v SPN vyd. 3., rozšířené a doplněné. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2010. ISBN 978-807-2354-467

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 1997. ISBN 80-85850-22-2.

NOVÁK VEČERNÍČEK, Jaroslav a Tomio OKAMURA. *Tomio Okamura - Český sen*. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-802-5310-526.

OKAMURA, Tomio a Jaroslav NOVÁK VEČERNÍČEK. *Umění přímé demokracie: kam dál, Česko?* 3., přepracované a aktualizované vyd. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1963-5.

POCHOPOVÁ, Nicole. *Analýza protiimigračních hnutí na území ČR: Blok proti Islámu a Úsvit-národní koalice*. Praha, 2017. Diplomová. Univerzita Karlova.

SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 80-7325-062-4.

STRMISKA, Maxmilián, Vít HLOUŠEK, Lubomír KOPEČEK a Roman CHYTILEK. *Politické strany moderní Evropy: Analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0.

ŽALOUDEK, Karel. *Encyklopedie politiky*. 3., přepracované a aktualizované vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-727-7209-0.

5.2 Elektronické zdroje

Analýza: Od KSČM odešla řada voličů k Okamurově SPD. Hlavně lidé bez práce. In: *Česká televize* [online]. 23.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/2MLJ8>

Azyl v Česku loni získalo 35 Syřanů, v celé Unii uspělo 538 tisíc žadatelů. In: *iDNES.cz* [online]. 19.4.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/NMLEI>

Babiš a Okamura vysáli levici, od TOP 09 se přebíhalo k ODS, míní analytik. In: *iDNES.cz* [online]. 23.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/wMLJA>

Blok proti islámu se dohodl s Úsvitem. Půjdou společně do voleb. In: *iDNES.cz* [online]. 8.9.2015 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/ZMLEq>

Blok proti islámu vypověděl smlouvu s Úsvitem. Nejednají férově, řekl Konvička. In: *Aktuálně.cz*[online]. 25.4.2016 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/cMLEb>

Bratr proti bratrovi. Tomio pozval nacionalisty, Hayato Okamura podpořil odpůrce. In: *Echo24.cz* [online]. 16.12.2017 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://1url.cz/XMLRW>

Bratr Tomia Okamury nabízí pomoc křesťanským uprchlíkům z Iráku. In: *iDNES.cz* [online]. 9.12.2015 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/pMLEX>

Bývalá Okamurova strana má nový název i předsedu – válečného veterána Lidinského. In: *Lidovky.cz* [online]. 8.8.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/aMLJU>

Další novinářská žumpa. In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 5.6.2018 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/NMLqQ>

Druhý Okamura ve Sněmovně? Chci očistit naše jméno, říká Tomiův bratr Hayato. In: *Lidovky.cz*[online]. 3.4.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/hMLE5>

Evroparlament má novou frakci: Evropu národů a svobod v čele s Le Penovou. In: *Lidovky.cz*[online]. 16.6.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/yMLqz>

European Far-Right Leaders, Meeting to Condemn the E.U., Are Greeted With Boos. In: *The New York Times* [online]. 16.12.2017 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/IMLq1>

Hayato Okamura: Tomio hraje divadlo. O tom, co říká, není přesvědčený. In: *FORUM24* [online]. 28.11.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/Mt08h>

Hayato Okamura: Z Tomia se stal tvrdý populist. Mám o něj strach. In: *iDNES.cz* [online]. 24.7.2016 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/CMLEv>

Hnutí Úsvit se rozpadá. Jeho poslanci chtějí založit novou stranu. In: *Český rozhlas* [online]. 10.2.2015 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/iMLJC>

CHALUPA, Martin. Jiří Kobza: Islám je netolerantní ideologie, s muslimy nelze diskutovat. In: *Čtidoma.cz* [online]. 1.8.2017 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://1url.cz/ethAV>

In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/wt7bG>

In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 3.8.2015 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/xMLEB>

In: *Facebook: Tomio Okamura – SPD* [online]. 6.10.2013 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/8MLJc>

Kandidáti SPD/Praha. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/region/praha/kandidati>

Krize v Úsvitu. In: *Česká televize* [online]. 11.2.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/ht7bp>

Marine Le Pen vytvořila novou eurorealistickou frakci v Evropském parlamentu. In: *VlasteneckeNoviny.cz* [online]. 17.6.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/kMLqK>

NATIONAL DELEGATIONS. In: *Movement for a Europe of Nations and Freedom* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.menleuropa.eu/national-delegation/>

Nelegální migrace v České republice za období od 1. 1. 2018 do 30. 4. 2018. In: *Policie České republiky: Služba cizinecké policie* [online]. 4.6.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/gMLEF>

Nezvolený Hayato Okamura: Bratr Tomio jen dělá divadlo. To co vykládá nemyslí vážně. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 28.11.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/jMLE0>

O mně. In: Tomio Okamura [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://www.tomio.cz/o-mne/>

Od Okamury k ODS. Nejsem fašista ani xenofob, v roce 2015 byla jiná doba, říká Černocho. In: *Aktuálně.cz* [online]. 6.7.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/uMLEd>

Okamura loví voliče na festivalech a poutích. Jeho SPD už má sedm tisíc členů. In: *Hospodářské Noviny* [online]. 17.8.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/7MLE4>

Okamura nafukuje počet členů, přes web se mohou hlásit i fiktivní zájemci. In: *iDNES.cz* [online]. 20.6.2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/kMLqe>

Okamura vystoupil z Úsvitu, zakládá hnutí Svoboda a přímá demokracie. In: *iDNES.cz* [online]. 5.5.2015 [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/hMLJ0>

Pohyby na transparentním účtu. In: *Fio banka: Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLqW>

Politický program SPD. *SPD* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>

Poslanci zvolili místopředsedy sněmovny, Fiala neuspěl ani v druhém kole. Hlavatý se vzdal mandátu. In: *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/vMLJP>

Radím Fiala: Hnutí SPD programově považuje za základ rodiny přirozený svazek muže a ženy. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/6MLJn>

Registrace politické strany nebo politického hnutí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2018 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <https://1url.cz/ft7bW>

Rejstřík politických stran a politických hnutí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/YML2G>

Rejstřík politických stran a politických hnutí: Úsvit – Národní Koalice. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 8.9.2015 [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/EMLEE>

Rozhodnutí – odmítnutí kandidátní listiny kandidáta na funkci prezidenta. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 23.11.2012 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/tomio-okamura-pdf.aspx

Seznam 28 senátorů, kteří žalují Klause za velezradu. Podívejte se. In: *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/zMLJb>

Skupina Evropa národů a svobody. In: *Evropský parlament* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLqr>

Sněmovní tisk 35: N.z. o celostátním referendu. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 18.12.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/MMLEa>

Sněmovní volební modely MEDIAN – leden až srpen 2017. In: *Median.eu* [online]. [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <http://www.median.eu/cs/>

SPD [online]. 2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/>

Stanovy hnutí SPD. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/ke-stazeni>

Staronovým předsedou Úsvit-Národní koalice se stal Lidinský. In: *Deník.cz* [online]. 6.11.2016 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/fMLE9>

Tomio nás proslavil, ale já jsem Hayato Josef. Do politiky přichází další Okamura. In: *Seznam Zprávy* [online]. 26.6.2017 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/mMLEO>

Tomio Okamura: Co nás bude v ČR konkrétně čekat po našem vystoupení z EU. In: *YouTube: Tomio Okamura* [online]. 11.7.2016 [cit. 2018-06-21]. Dostupné z: <https://1url.cz/6t7bl>

Tomio Okamura: Sankce za odmítání migrantů. In: *YouTube: Tomio Okamura* [online]. 25.6.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/jMLER>

Typický volič? Lídři stran prozradili, na koho se v kampani zaměřují. In: *EuroZpravy.cz* [online]. 14.10.2017 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://1url.cz/XMLJy>

Ústavní soud zamítl stížnost Okamury na prezidentské volby. *Týden.cz* [online]. 10.1.2013 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/Pt7b2>

Úsvit dával miliony za PR firmě, která sídlí v chatrči s bezdomovci. In: *Česká televize* [online]. 23.3.2015 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/Yt79m>

V Praze se demonstrovalo proti setkání Okamury s lídry protiimigračních stran. In: *iDNES.cz*[online]. 15.12.2017 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/1MLqu>

Věřte mi, že za chvíli vypuknou nepokoje. Tomio Okamura o migraci, Moravcovi a dalších novinářích i o tom, jak si s kolegou platí benzín. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 6.10.2015 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/EMLEp>

VEVERKOVÁ, Karolína. Přímá demokracie v Česku? Pro obecné referendum je většina stran. In: *Echo24.cz* [online]. 6.2.2018 [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://1url.cz/eMLEP>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. *VOLBY.CZ* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/zt7bE>

Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.10. – 13.10.2012. In: *VOLBY.CZ* [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <https://1url.cz/TMLJ5>

Volební preference – červen 2018. In: *SANEP.CZ* [online]. 19.6.2018 [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <https://1url.cz/QMLqM>

Volební program do komunálních voleb hl. m. Praha. In: *SPD* [online]. [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://1url.cz/mMLl0>

Volební program Hnutí Úsvit. *Jiné-knihy.cz* [online]. [cit. 2018-06-14]. Dostupné z: <https://www.jine-knihy.cz/kniha/volebni-program-hnuti-usvit>

Výsledky voleb a referend. In: *Volby.cz* [online]. [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://volby.cz/>

Zákon o referendu ČR nepotřebuje, tvrdí ODS a lidovci. In: *České noviny* [online]. 13.2.2018 [cit. 2018-07-06]. Dostupné z: <https://1url.cz/cMLEc>

Zasedací pořádek. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: <https://1url.cz/aML2l>

6 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Manifest přímé demokracie

Příloha č. 1 – Manifest přímé demokracie

My, občané Čech, Moravy a Slezska,

žádáme skutečnou, přímou demokracii. Žádáme vládu zastupitelů přímo se zodpovídajících svým voličům a občanům.

Všichni lidé jsou sobě rovni a všichni mají nezcizitelná základní lidská práva. Patří mezi ně právo na osobní i politickou svobodu, na spravedlnost a na život ve spravedlivé společnosti.

Pokud vláda taková práva nenaplnuje a je jim překážkou, mají občané právo ji změnit a ustavit vládu novou, která bude mít pravomoc a odpovědnost založené na zásadách, které považují občané za nejvhodnější pro zajištění své bezpečnosti a svého štěstí.

Jestliže vlády a parlamenty vzešlé ze současného politického systému nejsou po dlouhá dvě desetiletí schopné účinně bránit nespravedlnostem, zlořádu, rozkrádání a ničení naší země, jestliže tento systém není schopen a ochoten chránit a bránit práva svých občanů, pak je povinností občanů nejen svrhnout takovou vládu, ale také změnit od základu nefunkční politický systém a obstarat nové strážce své budoucí bezpečnosti.

Žádáme proto všechny své politické zástupce, aby jednotně prosazovali a v obou komorách Parlamentu České republiky odhlasovali Zákon o referendu a v něm dali hlasovat o nové Ústavě České republiky, která bude deklarovat zásadní práva občanů České republiky.

Žádáme právo volit přímo prezidenta, starosty, hejtmany, poslance a senátory a právo v referendu navrhopat jejich odvolání tak, aby každý zastupitel po celou dobu plnění svého mandátu cítil přímou odpovědnost svým voličům a občanům.

Žádáme právo občanů v referendu vybrané zákony odmítat nebo potvrdovat, aby zastupitelé už při jejich navrhování a schvalování mysleli na vůli a přání občanů.

Žádáme přímou volbu poslanců podle volebních okrsků a snížení jejich počtu na počet tradičních přirozených spádových okresů, aby občané mohli sledovat a kontrolovat práci svého konkrétního politika.

Žádáme oddělení moci zákonodárné a exekutivní, které ztíží politickou korupci a zneužívání politiky pro rozkrádání veřejného majetku.

Proto požadujeme, aby Parlament České republiky přijímal pouze zákony a vládu sestavoval přímo volený a občany odvolatelný prezident.